

12. MENTALNE
BOLESTI
I
BOLESTI JETRE

12.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI

12.1.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI EVIDENTIRANI U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

Od mentalnih bolesti i poremećaja, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, prema podacima CEZIH-a, u IŽ registrirano je 43.967 oboljelih (lani 42.882), većina kod žena (62,5%).

U odnosu na 2022. godinu, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti registrirano je za 2,5% više mentalnih bolesti i poremećaja.

Većinu bolesti iz ove skupine čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji (42,2%), slijede afektivni poremećaji (20,7%), bihevioralni sindromi (11,1%), shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (6,9%), organski i simptomatski duševni poremećaji (6,7%), koji uključuju demencije (4,2%).

Kod muškog spola najčešće su neuroze (36,2%) i afektivni poremećaji (15,5%), slijede poremećaji uzrokovani psihoaktivnim tvarima (11,3%) koji uključuju alkohol (4,8%) i opijate (4,9%), bihevioralni sindromi (10,1%) te shizofrenija (9,3%). Kod ženskog spola također su vodeće neuroze (45,9%) i afektivni poremećaji (23,8%), a na trećem mjestu su bihevioralni sindromi (11,7%), slijede organski i simptomatski duševni poremećaji (7,2%), koji uključuju demencije (4,8%) te shizofrenija (5,5%).

Tablica 1 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u primarnoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u Istarskoj županiji 2023.g. po spolu

	Ukupno		Muški spol		Ženski spol	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	43.967	100,0	16.508	100,0	27.459	100,0
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	2.945	6,7	968	5,9	1.977	7,2
- F00-F03 Demencija	1.842	4,2	534	3,2	1.308	4,8
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	2.292	5,2	1.869	11,3	423	1,5
- F10 – alkohol	976	2,2	798	4,8	178	0,6
- F11 - opijati	980	2,2	809	4,9	171	0,6
Shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (F20-F29)	3.039	6,9	1.532	9,3	1.507	5,5
Afektivni poremećaji (F30-F39)	9.103	20,7	2.558	15,5	6.545	23,8
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. (F40-F48)	18.571	42,2	5.969	36,2	12.602	45,9
Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	4.864	11,1	1.660	10,1	3.204	11,7
Ostali duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	3.153	7,2	1.952	11,8	1.201	4,4

Napomena: Zbroj osoba kod kojih su zabilježene pojedinačne dijagnoze iz navedenih bolesti i stanja

Izvor: CEZIH

Od mentalnih bolesti i poremećaja, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, najčešće obolijevaju odrasle (47,8%) i starije osobe (46,3%).

Tablica 2 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u primarnoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u Istarskoj županiji 2023.g. po dobi

	UKUPNO		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	37.284	100,0	887	100,0	1.331	100,0	17.809	100,0	17.257	100,0
Demencija (F00-F03)	1.601	4,3	-	-	-	-	61	0,3	1.540	8,9
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem alkohola (F10)	824	2,2	-	-	2	0,2	634	3,6	188	1,1
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem ostalih psihoaktivnih tvari (F11-F19)	1.008	2,7	-	-	13	1,0	955	5,4	40	0,2
Shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji (F20-F29)	2.349	6,3	-	-	55	4,1	1.612	9,1	682	4,0
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. (F40-F48)	16.340	43,8	11	1,2	265	19,9	8.692	48,8	7.372	42,7
Duševna zaostalost (F70-F79)	206	0,6	-	-	17	1,3	158	0,9	31	0,2
Ostali duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	14.956	40,1	876	98,8	979	73,6	5.697	32,0	7.404	42,9

Napomena: Broj osoba kod kojih je zabilježena barem jedna dijagnoza iz navedenih podskupina bolesti i stanja
Izvor: CEZIH

Budući da se način prikupljanja i obrade podataka razlikuje od dosadašnjeg načina prikupljanja i obrade podataka iz PZZ-a, podaci od 2020.g. nisu u potpunosti usporedivi s onima objavljivanim ranijih godina.

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u IŽ registrirano je 12.119 oboljelih (lani 10.969), što čini 3,8% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ. Većinu bolesti čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji (34,0%), zatim shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji (19,0%), a slijede duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (6,3%) te demencije (6,1%). U dobnoj skupini 20-64 godine je u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti 66,6% registriranih pacijenata. Broj registriranih u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti čini 32,5% registriranih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

U odnosu na 2022. godinu, u svim ordinacijama u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti registrirano je za 10,5% više mentalnih bolesti i poremećaja.

Tablica 3 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti (sve ordinacije) u Istarskoj županiji 2023.g. po dobi

	Ukupno		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	12.119	100,0	280	100,0	671	100,0	8.075	100,0	3.093	100,0
Demencija F00-F03	735	6,1	-	-	-	-	81	1,0	654	21,1
D.p. i p.p uzrokovani alkoholom F10	759	6,3	-	-	27	4,0	559	6,9	173	5,6
D.p. i p.p uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	244	2,0	-	-	25	3,7	196	2,4	23	0,7
Shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji F20-F29	2.297	19,0	-	-	38	5,7	1.854	23,0	405	13,1
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	4.116	34,0	-	-	149	22,2	3.262	40,4	705	22,8
Duševna zaostalost F70-F79	120	1,0	-	-	13	1,9	93	1,2	14	0,5
Ostali d.p. i p.p.	3.848	31,8	280	100,0	419	62,4	2.030	25,1	1.119	36,2

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je 5.813 pregleda kod muškaraca (48,0% u ukupnom), a kod žena 6.306 (52,0%).

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti, najčešće evidentirane su kod oba spola neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji: kod muškaraca 30,3% pregleda, a kod žena 37,4% pregleda.

Na drugom mjestu kod oba spola su shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji: kod muškaraca 21,6% i kod žena 16,5%. Na trećem mjestu kod muškaraca su poremećaji uzrokovani alkoholom (10,0%), a kod žena demencije (7,7%).

Tablica 4 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u Istarskoj županiji 2023. godine po spolu

	Ukupno	Muški		Ženski	
		Broj	%	Broj	%
UKUPNO	12.119	5.813	100,0	6.306	100,0
Demencija F00-F03	735	252	4,3	483	7,7
D.p. i p.p. uzrokovani alkoholom F10	759	583	10,0	176	2,8
D.p. i p.p. uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	244	167	2,9	77	1,2
Shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji F20-F29	2.297	1.256	21,6	1.041	16,5
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	4.116	1.759	30,3	2.357	37,4
Duševna zaostalost F70-F79	120	76	1,3	44	0,7
Ostali d.p. i p.p.	3.848	1.720	29,6	2.128	33,7

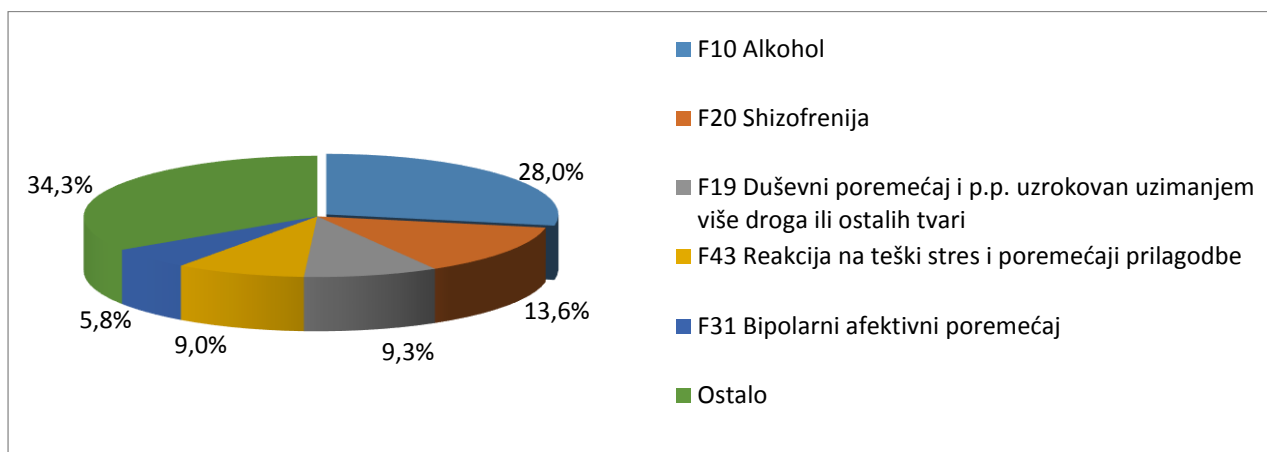
U zdravstvenim ustanovama u IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja hospitalizirano je 1.023 osoba, 601 (58,7%) muškarac i 422 žene (41,3%).

Tablica 5 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po spolu u Istarskoj županiji* u 2023.godini

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	1.023	100,0	601	100,0	422	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	<i>141</i>	<i>13,8</i>	<i>61</i>	<i>10,1</i>	<i>80</i>	<i>19,0</i>
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	3	0,3	2	0,3	1	0,2
- F01 vaskularna demencija	19	1,9	9	1,5	10	2,4
- F03 Nespecificirana demencija	42	4,1	10	1,7	32	7,6
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	55	5,4	29	4,8	26	6,2
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	<i>319</i>	<i>31,2</i>	<i>245</i>	<i>40,8</i>	<i>74</i>	<i>17,5</i>
- F10 – alkohol	230	22,5	168	28,0	62	14,7
- F11 - opijati	13	1,3	9	1,5	4	0,9
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	61	6,0	56	9,3	5	1,2
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	<i>264</i>	<i>25,8</i>	<i>156</i>	<i>26,0</i>	<i>108</i>	<i>25,6</i>
- F20 Shizofrenija	117	11,4	82	13,6	35	8,3
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	53	5,2	35	5,8	18	4,3
- F25 Shizoafektivni p.	30	2,9	13	2,2	17	4,0
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	<i>162</i>	<i>15,8</i>	<i>71</i>	<i>11,8</i>	<i>91</i>	<i>21,6</i>
- F31 Bipolarni afektivni p.	63	6,2	37	6,2	26	6,2
- F32 Depresivne epizode	62	6,1	26	4,3	36	8,5
- F33 Povratni depresivni p.	37	3,6	8	1,3	29	6,9
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	<i>121</i>	<i>11,8</i>	<i>59</i>	<i>9,8</i>	<i>62</i>	<i>14,7</i>
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	109	10,7	54	9,0	55	13,0
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	<i>1</i>	<i>0,1</i>	<i>1</i>	<i>0,2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	<i>11</i>	<i>1,1</i>	<i>6</i>	<i>1,0</i>	<i>5</i>	<i>1,2</i>
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	<i>4</i>	<i>0,4</i>	<i>2</i>	<i>0,3</i>	<i>2</i>	<i>0,4</i>
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima u djetinjstvu i adoles. (F90-F98)</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

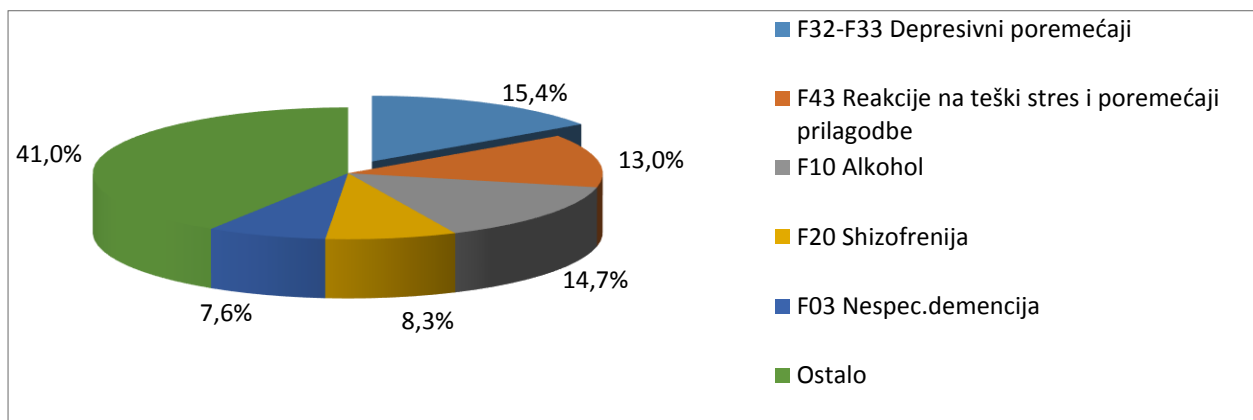
*OB Pula i stacionari

Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih muškaraca su: alkohol (28,0%), shizofrenija (13,6%), više droga ili ostalih tvari (9,3%), reakcija na teški stres i poremećaj prilagodbe (9,0%) te bipolarni afektivni poremećaj (5,8%). Navedenih pet vodećih dijagnoza uzrok su dvije trećine (65,7%) hospitalizacija u IŽ kod muškaraca zbog duševnih poremećaja.

Slika 1 - Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2023.g.

Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih žena su: F32-F33 depresivni poremećaji (15,4%), reakcije na teški stres i poremećaj prilagodbe (13,0%), alkohol (14,7%), shizofrenija (8,3%) te nespecificirana demencija (7,6%). Navedenih pet vodećih dijagnoza uzrok su dvije trećine (59,0%) hospitalizacija u IŽ kod žena zbog duševnih poremećaja.

Slika 2 - Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih osoba ženskog spola u Istarskoj županiji u 2023.g.

Kod muškaraca više od polovine (56,1%) hospitalizacija je u dobi 30-59 godina, a kod žena više od polovine hospitalizacija (53,3%) je u dobi iznad 50 godina.

Tablica 6 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po spolu i dobi u Istarskoj županiji* u 2023.godini

Spol	Ukupno	Dobne skupine								
		1-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Ukupno	1.023	-	15	135	162	221	148	159	97	86
Muški	601	-	8	79	107	142	88	100	49	28
Ženski	422	-	7	56	55	79	60	59	48	58

*OB Pula i stacionari

Tablica 7 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po dobi u Istarskoj županiji* u 2023.godini

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	Dobne skupine							
		0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	1.023	15	135	162	221	148	159	97	86
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	141	-	3	-	4	6	20	37	71
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	3	-	-	-	-	-	-	-	3
- F01 vaskularna demencija	19	-	-	-	-	-	-	7	12
- F03 Nespecificirana demencija	42	-	-	-	-	-	3	10	29
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	55	-	-	-	2	2	12	18	21
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	319	1	49	82	93	37	46	10	1
- F10 – alkohol	230	-	18	56	68	35	42	10	1
- F11 - opijati	13	-	-	5	5	-	3	-	-
- F19 - više droga ili ostalih tvari	61	1	28	14	15	2	1	-	-
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)	264	1	41	39	71	55	40	15	2
- F20 Shizofrenija	117	-	7	16	34	27	23	9	1
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	53	-	19	10	14	6	3	1	-
- F25 Shizoafektivni p.	30	-	-	2	9	13	5	1	-
Afektivni poremećaji (F30-F39)	163	4	13	22	32	27	41	19	5
- F31 Bipolarni afektivni p.	63	-	2	10	9	16	23	3	-
- F32 Depresivne epizode	62	4	10	8	10	7	9	10	4
- F33 Povratni depresivni p.	37	-	1	4	13	4	8	6	1
Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)	120	7	24	15	18	22	12	15	7
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	109	7	22	12	18	19	9	15	7
Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)	11	1	3	2	3	1	-	1	-
Duševna zaostalost (F70-F79)	4	-	2	2	-	-	-	-	-
Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neodređeni mentalni poremećaji F99	-	-	-	-	-	-	-	-	-

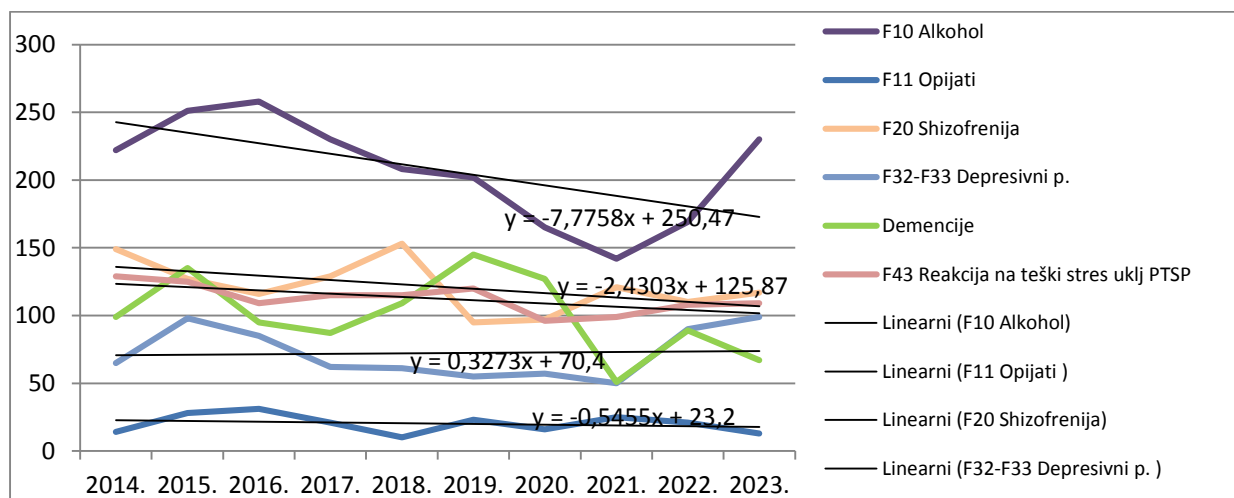
*OB Pula i stacionari

U odnosu na prethodnu godinu, u 2023. godini je evidentirano za 8,5% više hospitalizacija zbog duševnih poremećaja, kod muškaraca je broj hospitalizacija bio veći za 18,5%, a kod žena manji za 3,2%. Povećan je broj hospitalizacija zbog alkohola (za 36,1%, kod žena za 51,2%), depresivnih poremećaja (za 10,0%, kod muškaraca za 54,5%) te shizofrenije za 6,4%. Broj hospitalizacija zbog uzimanja opijata smanjen je za 38,1%, a zbog demencija za 23,6%.

Tablica 8 - Broj hospitalizacija zbog odabranih duševnih poremećaja po spolu u razdoblju 2014.-2023. g. u Istarskoj županiji

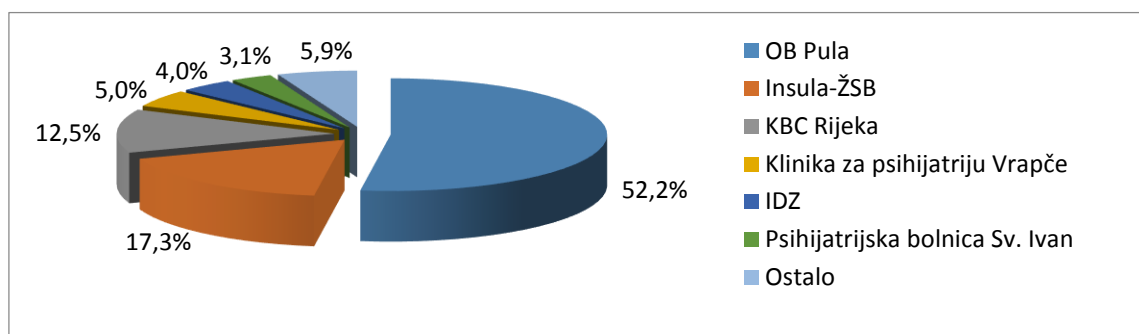
	Spol	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
F00-F99 Duševni porem. i poremećaji ponašanja	UK	1.119	1.121	1.042	1.003	1.028	986	846	806	943	1.023
	M	617	616	608	550	550	541	462	437	507	601
	Ž	502	505	434	453	478	445	384	369	436	422
F10 D.p. i p.p. uzrokovani alkoholom	UK	222	251	258	230	208	202	165	142	169	230
	M	178	202	200	175	166	145	132	105	128	168
	Ž	44	49	58	55	42	57	33	37	41	62
F11 D.p. i p.p. uzrokovani uzimanjem opijata	UK	14	28	31	21	10	23	16	25	21	13
	M	11	23	28	19	8	21	14	20	16	9
	Ž	3	5	3	2	2	2	2	5	5	4
F20 Shizofrenija	UK	149	127	116	129	153	95	97	121	110	117
	M	99	88	82	81	91	62	65	79	74	82
	Ž	50	39	34	48	62	33	32	42	36	35
F32-F33 Depresivni poremećaji	UK	65	98	85	62	61	55	57	50	90	99
	M	23	31	31	22	27	22	18	12	22	34
	Ž	42	67	54	40	34	33	39	38	68	65
F43 Reakcija na teški stres uključujući PTSP	UK	129	125	109	115	115	120	96	99	108	109
	M	52	67	50	46	42	61	42	44	59	54
	Ž	77	58	59	69	73	59	54	55	49	55
DEMENCIJE:											
F01 Vaskularna demencija	UK	36	28	29	35	38	62	50	12	26	19
	M	12	11	14	13	8	18	9	4	13	9
	Ž	24	17	15	22	30	44	41	8	13	10
F03 Nespecif. demencija	UK	53	72	42	44	54	71	68	28	56	42
	M	18	13	16	21	16	21	23	8	15	10
	Ž	35	59	26	23	38	50	45	20	41	32
F05 Delirij (nije uzrokovan alkoh. ili ost.psihoakt.tvarima)	UK	-	3	-	3	5	4	1	7	6	4
	M	-	-	-	1	2	1	1	5	2	1
	Ž	-	3	-	2	3	3	-	2	4	3
F00*=G30 Alzheimerova Bolest	UK	10	32	24	5	12	8	8	4	1	3
	M	4	4	11	1	1	1	-	2	-	2
	Ž	6	28	13	4	11	7	8	2	1	1

U posljednjih deset godina u padu je broj hospitalizacija zbog uzimanja alkohola, shizofrenije, opijata, reakcija na teški stres uključujući PTSP i demencija, dok je u blagom porastu broj hospitalizacija zbog depresivnih poremećaja.

Slika 3 - Broj hospitalizacija zbog odabranih duševnih poremećaja 2014.-2023. u IŽ

Prema podacima HZJZ-a, stanovništvo IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2023.g. najčešće je hospitalizirano u OB Pula (52,2%), Insuli Rab (12,5%) i KBC Rijeka (5,0%).

Slika 4 - Gravitacije hospitaliziranih stanovnika Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2023. godini

Izvor: HZJZ

Prema podacima HZJZ-a, kod stanovništva IŽ u zdravstvenim ustanovama u RH u 2023.g. bilo je ukupno 1.614 hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja: 964 muškaraca (59,7%) i 650 žena (40,3%). Većina hospitaliziranih je u dobi od 30 do 69 godina (67,6%), 58,3% žena i 73,9% muškaraca.

Tablica 9 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2023.g. po dobi i spolu

Spol	Ukupno	Dobne skupine								
		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	1.614	19	104	193	228	349	261	253	117	90
Muški spol	964	14	40	114	162	220	168	162	53	31
Ženski spol	650	5	64	79	66	129	93	91	64	59

Izvor: HZJZ

Vodeće dijagnoze kod muškaraca iz IŽ hospitaliziranih u RH u ovoj skupini bolesti i stanja su: duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (26,5%), shizofrenija (13,7%), reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (7,4%), bipolarni afektivni poremećaj (6,7%) te duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem više droga ili ostalih tvari (7,0%). Kod hospitaliziranih žena zbog ove skupine vodeće su dijagnoze: depresivni poremećaji F32-F33 (16,5%), duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (10,9%), shizofrenija (8,2%), reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (8,0%) te bipolarni afektivni poremećaj (7,2%).

Tablica 10 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2023.g. po spolu

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	1.614	100,0	964	100,0	650	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	<i>173</i>	<i>10,7</i>	<i>74</i>	<i>7,7</i>	<i>99</i>	<i>15,2</i>
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	4	0,2	3	0,3	1	0,2
- F01 vaskularna demencija	17	1,1	7	0,7	10	1,5
- F03 Nespecificirana demencija	43	2,7	10	1,0	33	5,1
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	78	4,8	37	3,8	41	6,3
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	<i>461</i>	<i>28,6</i>	<i>365</i>	<i>37,9</i>	<i>96</i>	<i>14,8</i>
- F10 – alkohol	326	20,2	255	26,5	71	10,9
- F11 - opijati	48	3,0	38	3,9	10	1,5
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	65	4,0	53	5,5	12	1,8
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	<i>426</i>	<i>26,4</i>	<i>260</i>	<i>27,0</i>	<i>166</i>	<i>25,5</i>
- F20 Shizofrenija	185	11,5	132	13,7	53	8,2
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	78	4,8	51	5,3	27	4,2
- F25 Shizoafektivni p.	44	2,7	18	1,9	26	4,0
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	<i>284</i>	<i>17,6</i>	<i>130</i>	<i>13,5</i>	<i>154</i>	<i>23,7</i>
- F31 Bipolarni afektivni p.	112	6,9	65	6,7	47	7,2
- F32 Depresivne epizode	77	4,8	28	2,9	49	7,5
- F33 Povratni depresivni p.	92	5,7	37	3,8	55	8,5
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	<i>148</i>	<i>9,2</i>	<i>81</i>	<i>8,4</i>	<i>67</i>	<i>10,3</i>
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	123	7,6	71	7,4	52	8,0
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	<i>10</i>	<i>0,6</i>	<i>3</i>	<i>0,3</i>	<i>7</i>	<i>1,1</i>
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	<i>39</i>	<i>2,4</i>	<i>16</i>	<i>1,6</i>	<i>23</i>	<i>3,5</i>
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	<i>6</i>	<i>0,4</i>	<i>3</i>	<i>0,3</i>	<i>3</i>	<i>0,5</i>
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	<i>18</i>	<i>1,1</i>	<i>14</i>	<i>1,4</i>	<i>4</i>	<i>0,6</i>
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	<i>49</i>	<i>3,0</i>	<i>18</i>	<i>1,9</i>	<i>31</i>	<i>4,8</i>
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Izvor: HZJZ

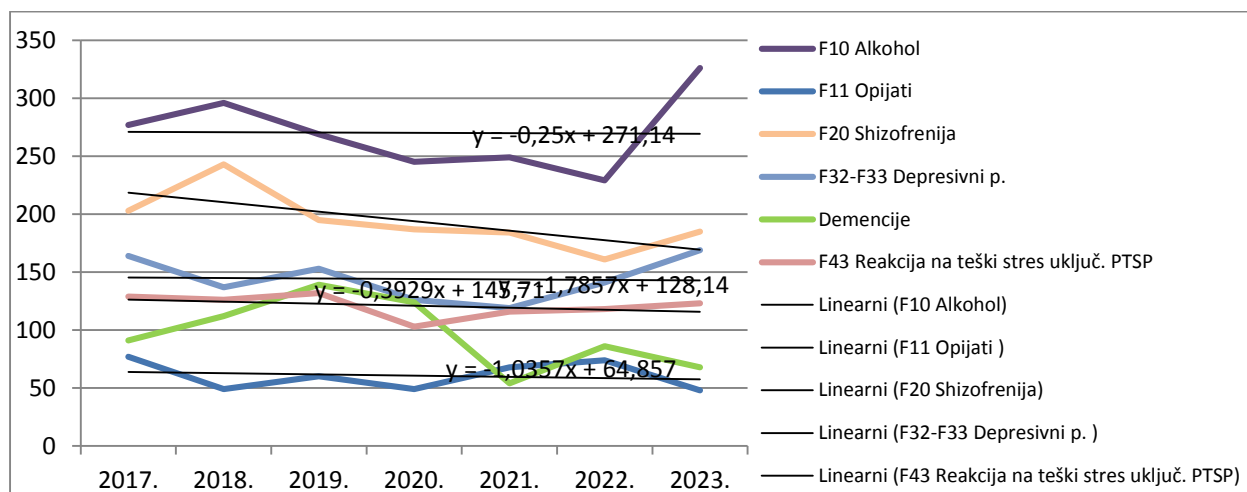
Djeca i mladi do 19 godina hospitaliziraju se najčešće zbog poremećaja u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (39,0%), poremećaja psihološkog razvoja (14,6%) te zbog reakcije na teški stres (9,8%). Odrasli u dobi 20-39 godina najčešće su hospitalizirani zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (18,5%), akutnih i prolaznih psihotičnih poremećaja (10,0%) i shizofrenije (9,7%). Odrasli u dobi 40-69 godina najčešće su hospitalizirani zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (27,2%), shizofrenije (15,4%) te depresivnih poremećaja F32-F33 (11,9%). Starije osobe (70 i više godina) najčešće su hospitalizirane zbog ostalih duševnih poremećaja izazvanih oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (21,5%), nespecificirane demencije (18,5%) te depresivnih poremećaja F32-F33 (12,9%).

Tablica 11 - Broj hospitalizacija stanovništva IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2023.g. po dobi

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	1.614	123	193	228	349	261	253	117	78
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	173	-	6	3	6	11	32	42	66
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	4	-	-	-	-	-	-	1	2
- F01 vaskularna demencija	17	-	-	-	-	-	-	5	12
- F03 Nespecificirana demencija	43	-	-	-	-	-	6	9	27
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	78	-	-	-	4	5	22	24	18
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	461	8	57	92	148	69	74	12	1
- F10 – alkohol	326	-	20	58	100	65	70	12	1
- F11 - opijati	48	-	5	16	22	2	3	-	-
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	65	8	27	11	17	2	-	-	-
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremeć. (F20-F29)	426	16	68	73	102	91	56	18	1
- F20 Shizofrenija	185	-	14	27	50	54	29	10	1
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	78	11	27	15	16	6	3	-	-
- F25 Shizoafektivni p.	44	-	2	3	14	15	8	2	-
Afektivni poremećaji (F30-F39)	284	7	19	36	54	61	76	25	4
- F31 Bipolarni afektivni p.	112	1	7	15	17	32	36	4	-
- F32 Depresivne epizode	77	6	7	10	11	12	17	10	2
- F33 Povratni depresivni p.	92	-	5	11	26	17	20	11	2
Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)	148	15	23	16	26	27	15	18	6
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	123	12	20	11	20	22	12	18	6
Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	10	7	2	-	-	1	-	-	-
Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)	39	3	15	6	12	1	-	2	-
Duševna zaostalost (F70-F79)	6	1	2	2	1	-	-	-	-
Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)	18	18	-	-	-	-	-	-	-
Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)	49	48	1	-	-	-	-	-	-
Neodređeni mentalni poremećaji F99	-	-	-	-	-	-	-	-	-

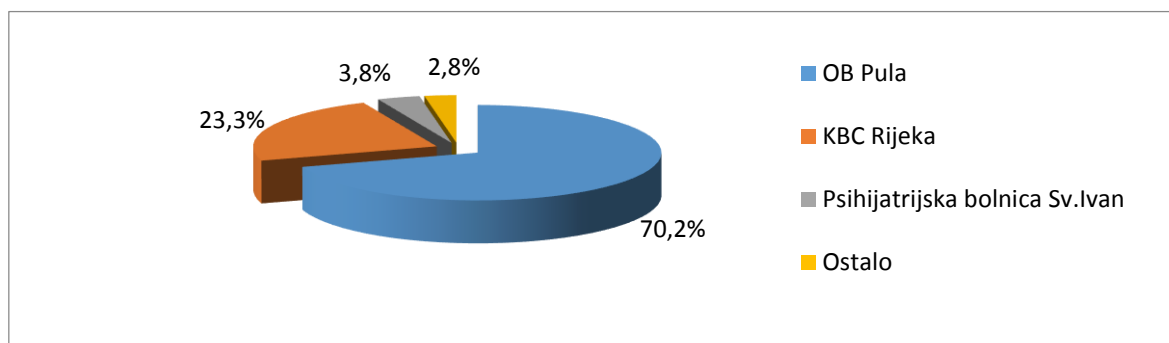
Izvor: HZJZ

U posljednjih deset godina u padu je broj hospitalizacija zbog shizofrenije, uzimanja opijata, reakcija na teški stres uključujući PTSP i demencija. U blagom porastu je broj hospitalizacija zbog depresivnih poremećaja, dok broj hospitalizacija zbog uzimanja alkohola u 2023. godini bilježi visok porast, nakon više godina pada broja hospitalizacija (posebice tokom epidemije Covida-19).

Slika 5 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog odabranih duševnih poremećaja u RH u razdoblju 2017.-2023. godine

Stanovnici IŽ u dnevne bolnice zbog duševnih poremećaja najčešće gravitiraju u OB Pula (70,2%) i KBC Rijeka (23,3%).

Slika 6 - Gravitacije stanovnika Istarske županije u dnevne bolnice u RH zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2023. godini

Izvor: HZJZ

U dnevnim bolnicama u RH evidentirano je 4.954 boravaka zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, od toga 3.023 (61,0%) kod muških i 1.931 (39,0%) kod ženskih osoba. U odnosu na prethodnu godinu u dnevnim bolnicama registrirano je 55,4% više boravaka (lani 3.188). Većina boravaka u dnevnoj bolnici zbog ove skupine bolesti i stanja bila je kod osoba u dobi 40-59 godina (51,6%), 52,6% muškaraca i 49,9% žena.

Tablica 12 - Ukupan broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2023. godini po spolu i dobi

Spol	Ukupno	Dobne skupine								
		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	4.954	41	140	404	634	1.125	1.429	921	230	30
Muški spol	3.023	27	38	239	479	722	868	545	95	10
Ženski spol	1.931	14	102	165	155	403	561	376	135	20

Izvor: HZJZ

U dnevne bolnice muškarci najčešće dolaze zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (22,9%), shizofrenije (22,0%) te reakcije na teški stres i poremećaja prilagodbe (19,1%), a žene zbog depresivnih poremećaja F32-F33 (15,1%), reakcije na teški stres i poremećaja prilagodbe (14,4%) te shizofrenije (14,2%).

Tablica 13 - Broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2023. godini po spolu

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	4.954	100,0	3.023	100,0	1.931	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	165	3,3	49	1,6	116	6,0
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	866	17,5	720	23,8	146	7,6
- F10 – alkohol	838	16,9	692	22,9	146	7,6
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	1.491	30,1	922	30,5	569	29,5
- F20 Shizofrenija	940	19,0	665	22,0	275	14,2
- F23 Akutni i prolazni psihotični poremećaj	138	2,8	77	2,5	61	3,2
- F25 Shizoafektivni p.	182	3,7	65	2,2	117	6,1
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	658	13,3	204	6,8	454	23,5
- F31 Bipolarni afektivni p.	206	4,2	60	2,0	146	7,6
- F32 Depresivne epizode	202	4,1	51	1,7	151	7,8
- F33 Povratni depresivni poremećaj	230	4,6	90	3,0	140	7,3
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	1.338	27,0	846	28,0	492	25,5
- F41 Ostali anksiozni poremećaji	456	9,2	247	8,2	209	10,8
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	855	17,3	577	19,1	278	14,4
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	101	2,0	3	0,1	98	5,1
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	176	3,6	158	5,2	18	0,9
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	50	1,0	50	1,7		0,0
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	81	1,6	58	1,9	23	1,2
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	28	0,6	13	0,4	15	0,7
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	-	-	-	-	-	-

Izvor: HZJZ

Djeca i mladi do 19 godina u dnevnim bolnicama najčešće su boravili zbog poremećaja psihološkog razvoja (26,0%), akutnih i prolaznih psihotičnih poremećaja (20,4%) te zbog ostalih anksioznih poremećaja (16,0%). Odrasli u dobi 20-39 godina najčešće su boravili u dnevnoj bolnici zbog shizofrenije (30,9%), poremećaja ličnosti i ponašanja (10,1%) te zbog poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (9,6%). Odrasli u dobi 40-69 godina najčešće su boravili zbog reakcije na teški stres i poremećaje prilagodbe (21,2%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (19,3%) te shizofrenije (17,8%).

Starije osobe (70 i više godina) najčešće su boravile zbog demencije F00-F03 (24,2%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (26,5%) te zbog reakcije na teški stres i poremećaje prilagodbe (14,2%).

Tablica 14 - Broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2023. godini po dobi

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	4.954	181	404	634	1.125	1.429	921	230	30
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	<i>165</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>29</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>105</i>	<i>27</i>
- F00-F03 Demencije	67	-	-	-	-	3	1	36	27
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	<i>866</i>	<i>-</i>	<i>35</i>	<i>84</i>	<i>261</i>	<i>200</i>	<i>217</i>	<i>69</i>	<i>-</i>
- F10 – alkohol	838	-	35	65	255	197	217	69	-
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	<i>1.491</i>	<i>38</i>	<i>176</i>	<i>331</i>	<i>392</i>	<i>229</i>	<i>325</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
-F20 Shizofrenija	940	-	68	253	265	184	170	-	-
-F23 Akutni i prolazni psihotični poremećaj	138	37	33	44	23	1	-	-	-
-F25 Shizoafektivni p.	182	-	65	-	31	-	86	-	-
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	<i>658</i>	<i>5</i>	<i>28</i>	<i>15</i>	<i>194</i>	<i>303</i>	<i>99</i>	<i>14</i>	<i>-</i>
- F31 Bipolarni afektivni p.	206	-	6	3	102	75	19	1	-
- F32 Depresivne epizode	202	5	15	9	51	92	19	11	-
- F33 Povratni depresivni poremećaj	230	-	4	-	38	125	61	2	-
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	<i>1.338</i>	<i>34</i>	<i>74</i>	<i>95</i>	<i>178</i>	<i>685</i>	<i>234</i>	<i>37</i>	<i>1</i>
- F41 Ostali anksiozni poremećaji	456	29	33	36	51	156	151	-	-
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	855	-	21	59	127	528	83	37	-
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	<i>101</i>	<i>26</i>	<i>70</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>3</i>	<i>-</i>	<i>2</i>
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	<i>176</i>	<i>3</i>	<i>21</i>	<i>84</i>	<i>21</i>	<i>-</i>	<i>42</i>	<i>5</i>	<i>-</i>
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	<i>50</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>50</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	<i>81</i>	<i>47</i>	<i>-</i>	<i>25</i>	<i>-</i>	<i>9</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	<i>28</i>	<i>28</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Izvor: HZJZ

Prema podacima HZJZ-a i publikacije *Učestalost vodećih javnozdravstvenih problema u Hrvatskoj* koja prikazuje učestalost vodećih javnozdravstvenih problema u Republici Hrvatskoj (RH), kako na nacionalnoj razini, tako i na županijskoj razini. Pokazatelji učestalosti pojedinih bolesti u publikaciji, izračunati su temeljem prevalencije i incidencije. Nastavak je to prakse započete provođenjem Eurostatova projekta *Morbidity Statistics*, a koji se u RH provodio od 1. ožujka 2019. godine do 1. rujna 2020. godine. Podaci najnovijeg istraživanja odnose se na 2022. godinu. Kao izvor podataka za ove analize HZJZ je koristio bazu podataka iz PZZ-a (CEZIH - obiteljska i pedijatrija), bazu hospitalizacija (BSO) i registar uzroka smrti.

Prevalencija demencija (uključen Alzheimer) prema navedenom istraživanju za IŽ u 2022. godini iznosi 1,4%, a za RH 1,3%, odnosno za dob iznad 60 godina za IŽ 4,3%, a za RH 4,1%.

Prevalencija mentalnih poremećaja uzrokovanih alkoholom za IŽ iznosi 0,7% (RH 0,9%), prevalencija shizofrenije, shizotipnih i sumanutih poremećaja iznosi 1,5% (RH 1,8%), prevalencija afektivnih poremećaja 6,0% (RH 6,2%), a prevalencija anksioznih poremećaja 6,7% (RH 13,0%).

Tablica 15 - Mentalne bolesti i poremećaji, prevalencija

	Muškarci	Žene	Ukupno
Demencije, uključujući Alzheimerovu bolest (F00-F03, F05.1, G30)			
Prevalencija			
Broj	865	1.928	2.793
Prevalencija (%)	0,9	1,9	1,4
Prevalencija na 100.000	912,0	1.906,6	1.425,2
Prevalencija (60 i više g.)			
Broj	843	1.890	2.733
Prevalencija (%)	3,0	5,3	4,3
Prevalencija na 100.000	3.010,7	5.333,1	4.308,1
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem alkohola, uključujući ovisnost (F10)			
Prevalencija			
Broj	1.089	220	1.309
Prevalencija (%)	1,1	0,2	0,7
Prevalencija na 100.000	1.148,2	217,6	668,0
Shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (F20-F29)			
Prevalencija			
Broj	1.356	1.487	2.843
Prevalencija (%)	1,4	1,5	1,5
Prevalencija na 100.000	1.429,7	1.470,5	1.450,7
Poremećaji raspoloženja (afektivni poremećaji) (F30-F39)			
Prevalencija			
Broj	3.466	8.222	11.688
Prevalencija (%)	3,7	8,1	6,0
Prevalencija na 100.000	3.654,4	8.130,5	5.964,2
Anksiozni poremećaji (F40-F41)			
Prevalencija			
Broj	4.009	9.047	13.056
Prevalencija (%)	4,2	8,9	6,7
Prevalencija na 100.000	4.226,9	8.946,4	6.662,2

Izvor: HZJZ, Učestalost vodećih javnozdravstvenih problema u Hrvatskoj

12.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI KAO UZROK SMRTI

Od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja kao osnovnog uzroka smrti stanovnika IŽ u 2023. godini umrlo je 87 osoba (2022.g. 92), većinom od organskih i simptomatskih duševnih poremećaja (F00-F09) – 60 osoba, najčešće demencije (50), a većina umrlih od duševnih poremećaja su žene (56).

Tablica 16 - Umrli od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u Istarskoj županiji 2023. godine po dobi i spolu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	30-39 g.	40-49 g.	50-59 g.	60-69 g.	70-79 g.	80+ g.
UKUPNO F00-F99	UK	87	-	4	5	4	15	59
	M	31	-	3	4	1	7	16
	Ž	56	-	1	1	3	8	43
F01 Vaskularna demencija	UK	11	-	-	-	-	4	17
	M	4	-	-	-	-	2	5
	Ž	7	-	-	-	-	2	12
F03 Nespecificirana demencija	UK	39	-	-	-	-	7	32
	M	8	-	-	-	-	2	6
	Ž	31	-	-	-	-	5	26
F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	UK	2	-	-	-	-	-	2
	M	-	-	-	-	-	-	2
	Ž	2	-	-	-	-	-	-
F07 P. ličnosti i p. ponašanja uzrokovani bolešću, oštećenjem i disfunkc. mozga	UK	8	-	-	-	1	1	6
	M	2	-	-	-	-	1	1
	Ž	6	-	-	-	1	-	5
F10 Alkohol	UK	11	-	2	3	1	3	2
	M	9	-	1	3	1	2	2
	Ž	2	-	1	-	-	1	-
F11 Opijati	UK	4	-	2	2	-	-	-
	M	3	-	2	1	-	-	-
	Ž	1	-	-	1	-	-	-
F20 Shizofrenija	UK	1	-	-	-	1	-	-
	M	-	-	-	-	-	-	-
	Ž	1	-	-	-	1	-	-
F50 Poremećaji hranjenja	UK	1	-	-	-	1	-	-
	M	-	-	-	-	-	-	-
	Ž	1	-	-	-	1	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Od 2014. do 2018.g. umrle su 162 osoba, a od 2019. do 2023.g. 323 osoba (za 99,4% više umrlih).

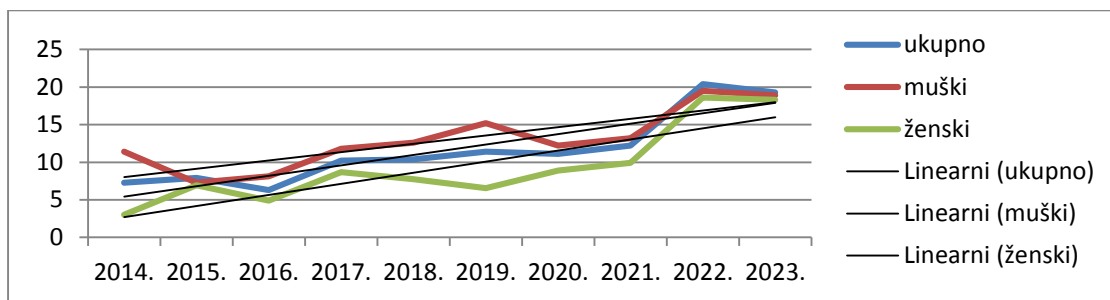
Tablica 17 - Umrli od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u Istarskoj županiji od 2014. do 2023. godine

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
UKUPNO	26	33	21	43	39	43	44	57	92	87

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

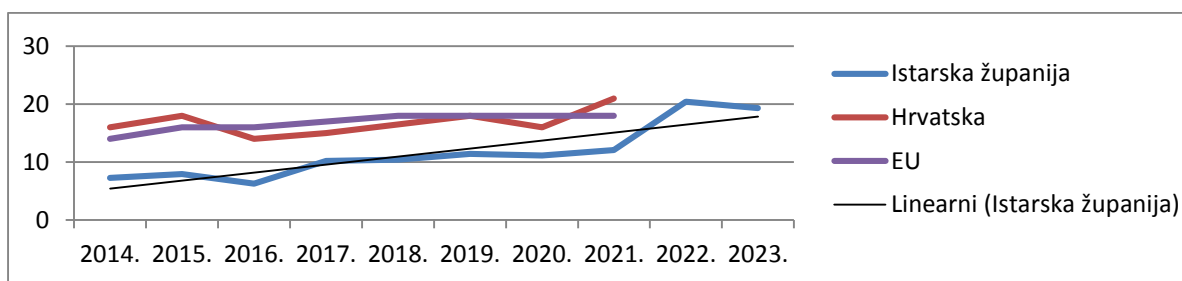
Dobno-standardizirane stope smrtnosti pružaju mogućnost usporedbe među područjima s različitim dobnim sastavom stanovništva koji bi mogao utjecati na naše zaključivanje o pojavnosti određenih bolesti pa tako i uzroka smrti. Stope za IŽ su računate za 2012.-2020. prema Reviziji procjene stanovništva DZS-a, a za 2021. g. na dalje prema Procjeni stanovništva. Stope za RH i EU preuzete su od *European Health Information Gateway*, *WHO Regional Office for Europe* (link <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>). Za standardizaciju je korišteno standardno europsko stanovništvo 1976. (koje koristi i WHO).

Dobno-standardizirane stope smrtnosti od duševnih poremećaja za ukupnu dob su u porastu, a stope za muški spol su neznatno više od stopa za ženski spol.

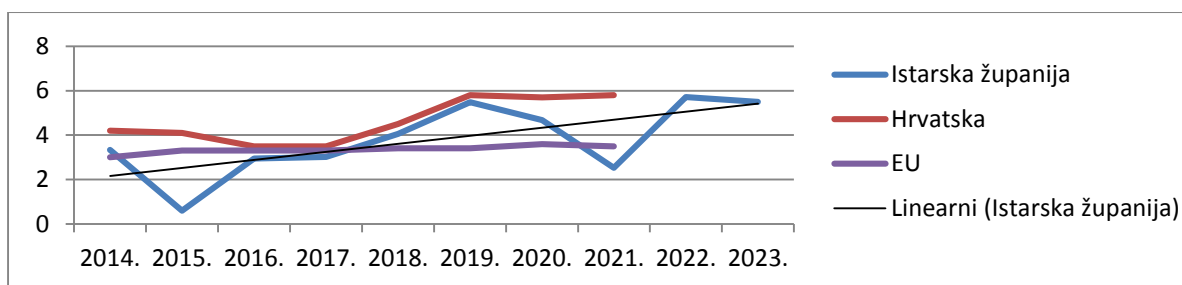

Slika 7 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

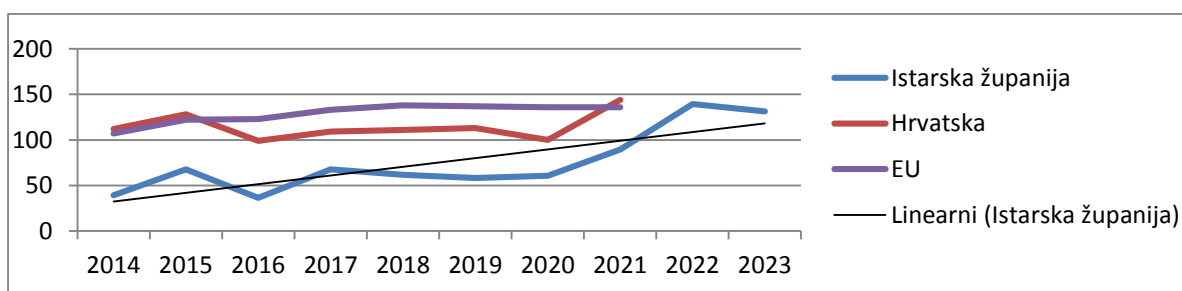
Dobno-standardizirane stope smrtnosti od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja za ukupnu dob, za dob do 64 g. te za dob iznad 65 g. približavaju se stopama RH i EU.

Slika 8 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

Slika 9 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, na 100.000 stanovnika (0-64 g.)

Slika 10 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, na 100.000 stanovnika (65 i više g.)

U 2023. godini DZS je zbog slučajnog otrovanja i izlaganja narkoticima i psihodislepticima (halucinogenima) zabilježio 3 smrti i to kod muškog spola.

Tablica 18 - Umrli zbog slučajnog otrovanja i izlaganja narkoticima i psihodislepticima (halucinogenima) (X42)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
UKUPNO	3	1	3	2	1	3	1	3	2	3
Muški	3	1	2	2	1	2	1	3	2	3
Ženski	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

12.2. BOLESTI JETRE

12.2.1. BOLESTI JETRE EVIDENTIRANE U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2023.g. evidentirano je 3.220 bolesti jetre (lani 3.086). Većina evidentiranih bolesti bila je kod muškaraca (58,2%).

U odnosu na 2022. godinu, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti registrirano je za 4,3% više bolesti jetre.

Tablica 1 - Bolesti jetre registrirane u primarnoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u Istarskoj županiji u 2023.g. po spolu

	Ukupno	Muški spol	Ženski spol
Bolesti jetre K70-K77	3.220	1.873	1.347

Izvor: CEZIH

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u IŽ registrirano je 909 oboljelih od bolesti jetre (lani 615), što čini 0,3% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ. Većinu čine muškarci (61,5%). U dobnoj skupini 20-64 godine je 72,5% registriranih pacijenata. Broj registriranih u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti čini 28,2% registriranih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

U odnosu na 2022. godinu, u svim ordinacijama u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti registrirano je za 47,8% više bolesti jetre.

Tablica 2 - Bolesti jetre registrirane u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti (sve ordinacije) u Istarskoj županiji 2023.g. po dobi i spolu

	Ukupno	0-6 g.	7-19 g.	20-64 g.	65 i više g.
UKUPNO	909	1	6	659	243
Muški spol	559	-	6	389	164
Ženski spol	350	1	-	270	79

U 2023.g. u zdravstvenim ustanovama u IŽ (OB Pula i stacionari IDZ) zbog bolesti jetre hospitalizirano je 112 osoba, većinom muškarci (66,1%). Najčešće dijagnoze su alkoholna bolest jetre (41,1% hospitaliziranih) te fibroza i ciroza jetre (29,5%). Većina hospitaliziranih je bila u dobi iznad 60 godina (75,9%).

Tablica 3 - Broj hospitalizacija zbog bolesti jetre (K70-K77), po spolu i dobi u Istarskoj županiji u 2023. godini

NAZIV DIJAGNOZE	SPOL	Ukupno	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Bolesti jetre K70-K77	UK	112	2	2	13	10	49	27	9
	M	74	1	2	10	8	36	13	4
	Ž	38	1	-	3	2	13	14	5
K70 Alkoholna bolest jetre	UK	46	-	1	6	6	25	8	-
	M	36	-	1	4	6	22	3	-
	Ž	10	-	-	2	-	3	5	-
K71 Toksična bolest jetre	UK	5	-	-	1	-	1	1	2
	M	4	-	-	1	-	1	1	1
	Ž	1	-	-	-	-	-	-	1
K72 Zatajenje jetre, nesvrstano drugamo	UK	10	1	-	1	-	4	2	2
	M	3	-	-	-	-	2	1	-
	Ž	7	1	-	1	-	2	1	2
K74 Fibroza i ciroza jetre	UK	33	1	-	4	1	15	12	-
	M	22	1	-	4	1	10	6	-
	Ž	11	-	-	-	-	5	6	-
K75 Druge upalne bolesti jetre	UK	8	-	-	-	1	2	2	3
	M	4	-	-	-	-	-	1	3
	Ž	4	-	-	-	1	2	1	-
K76 Ostale bolesti jetre	UK	10	-	1	1	2	2	2	2
	M	5	-	1	1	1	1	1	-
	Ž	5	-	-	-	1	1	1	2

U 2023.g. u zdravstvenim ustanovama u RH zbog bolesti jetre hospitalizirano je 135 osoba s prebivalištem u IŽ, većinom muškarci (71,1%). Najčešće dijagnoze su alkoholna bolest jetre (37,7% hospitaliziranih) te fibroza i ciroza jetre (30,4%). Većina hospitaliziranih je bila u dobi iznad 60 godina (73,3%).

Tablica 4 - Broj hospitalizacija zbog bolesti jetre (K70-K77) u bolnicama u RH stanovništva Istarske županije, po spolu i dobi u 2023. godini

NAZIV DIJAGNOZE	SPOL	Ukupno	0-19 g.	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Bolesti jetre K70-K77	UK	135	2	3	2	14	15	59	31	9
	M	96	1	2	2	13	12	44	18	4
	Ž	39	1	1	-	1	3	15	13	5
K70 Alkoholna bolest jetre	UK	51	-	-	1	6	7	25	12	-
	M	43	-	-	1	6	6	23	7	-
	Ž	8	-	-	-	-	1	2	5	-
K71 Toksična bolest jetre	UK	5	-	-	-	1	-	1	1	2
	M	4	-	-	-	1	-	1	1	1
	Ž	1	-	-	-	-	-	-	-	1
K72 Zatajenje jetre, nesvrstano drugamo	UK	11	-	-	-	1	-	6	2	2
	M	5	-	-	-	-	-	4	1	-
	Ž	6	-	-	-	1	-	2	1	2
K74 Fibroza i ciroza jetre	UK	41	-	1	-	5	2	22	11	-
	M	28	-	1	-	5	2	14	6	-
	Ž	13	-	-	-	-	-	8	5	-
K75 Druge upalne bolesti jetre	UK	10	-	-	-	-	2	2	3	3
	M	6	-	-	-	-	1	-	2	3
	Ž	4	-	-	-	-	1	2	1	-
K76 Ostale bolesti jetre	UK	17	2	2	1	1	4	3	2	2
	M	10	1	1	1	1	3	2	1	-
	Ž	7	1	1	-	-	1	1	1	2

Prema podacima HZJZ-a i publikacije *Učestalost vodećih javnozdravstvenih problema u Hrvatskoj* koja prikazuje učestalost vodećih javnozdravstvenih problema u Republici Hrvatskoj (RH), kako na nacionalnoj razini, tako i na županijskoj razini. Pokazatelji učestalosti pojedinih bolesti u publikaciji, izračunati su temeljem prevalencije i incidencije. Nastavak je to prakse započete provođenjem Eurostatova projekta *Morbidity Statistics*, a koji se u RH provodio od 1. ožujka 2019. godine do 1. rujna 2020. godine. Podaci najnovijeg istraživanja odnose se na 2022. godinu. Kao izvor podataka za ove analize HZJZ je koristio bazu podataka iz PZZ-a (CEZIH - obiteljska i pedijatrija), bazu hospitalizacija (BSO) i registar uzroka smrti.

Prevalencija bolesti jetre (ukupno) prema navedenom istraživanju za IŽ u 2022. godini iznosi 2,8%, a za RH 2,7%.

Prevalencija alkoholne bolesti jetre za IŽ iznosi 0,3%, za RH 0,3%, dok prevalencija ostalih bolesti jetre iznosi 2,6%, a za RH 2,4%.

Tablica 5 - Bolesti jetre, incidencija i prevalencija

	Muškarci	Žene	Ukupno
Bolesti jetre (K70-K77)			
Prevalencija			
Broj	3.294	2.174	5.468
Prevalencija (%)	3,5	2,1	2,8
Prevalencija na 100.000	3.473,0	2.149,8	2.790,2
Alkoholna bolest jetre (K70)			
Prevalencija			
Broj	448	62	510
Prevalencija (%)	0,5	0,1	0,3
Prevalencija na 100.000	472,3	61,3	260,2
Bolesti jetre, izuzev alkoholne (K71-K77)			
Prevalencija			
Broj	3.000	2.134	5.134
Prevalencija (%)	3,2	2,1	2,6
Prevalencija na 100.000	3.163,1	2.110,3	2.619,8

Izvor: HZJZ, Učestalost vodećih javnozdravstvenih problema u Hrvatskoj

12.2.1. BOLESTI JETRE KAO UZROK SMRTI

Od bolesti jetre umrle su 41 osobe (većina (31) muškarci), a vodeći uzrok je alkoholna bolest jetre (30).

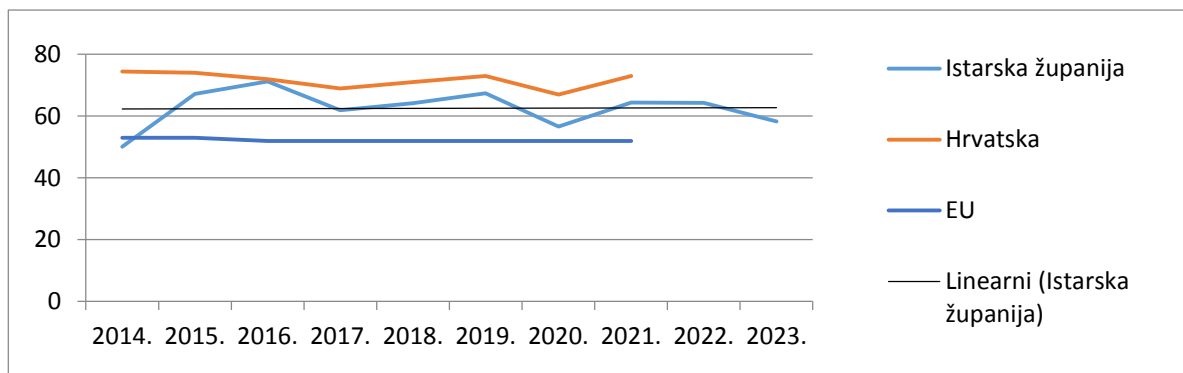
Tablica 6 - Umrli od bolesti jetre u Istarskoj županiji 2023. godine po dobi i spolu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	30-39 g.	40-49 g.	50-59 g.	60-69 g.	70-79 g.	80+ g.
Bolesti jetre (K70-K76)	UK	41	-	2	5	19	12	3
	M	31	-	-	4	17	8	2
	Ž	10	-	2	1	2	4	1
Alkoholna bolest jetre (K70)	UK	30	-	2	4	15	8	1
	M	23	-	-	3	13	6	1
	Ž	7	-	2	1	2	2	-
Fibroza i ciroza jetre (K74)	UK	11	-	-	1	4	4	2
	M	8	-	-	1	4	2	1
	Ž	3	-	-	-	-	2	1

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dobno-standardizirane stope smrtnosti pružaju mogućnost usporedbe među područjima s različitim dobnim sastavom stanovništva koji bi mogao utjecati na naše zaključivanje o pojavnosti određenih bolesti pa tako i uzroka smrti. Stope za IŽ su računate za 2012.-2020. prema Reviziji procjene stanovništva DZS-a, a za 2021. g. na dalje prema Procjeni stanovništva. Stope za RH i EU preuzete su od *European Health Information Gateway*, *WHO Regional Office for Europe* (link <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>). Za standardizaciju je korišteno standardno europsko stanovništvo 1976. (koje koristi i WHO).

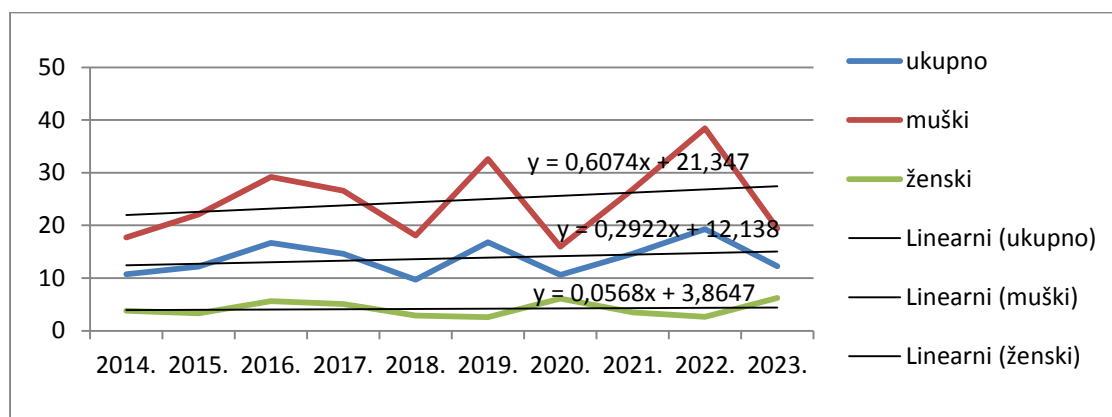
Dobno-standardizirane stope smrtnosti uzroka smrti povezanih s alkoholom za ukupnu dob stagniraju, niže su od RH, ali više od europskih stopa.

Slika 1 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti uzroka smrti povezanih s alkoholom*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

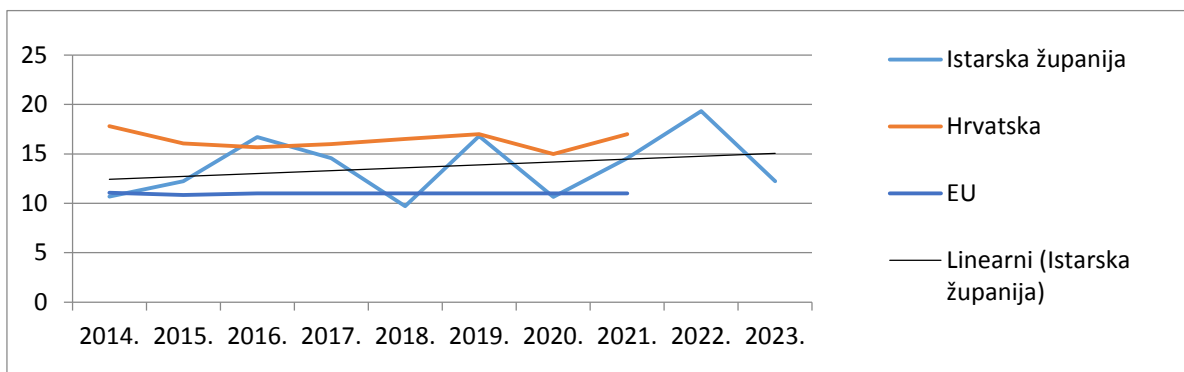
*C15, C32, F10, K70, K73, K74, K76, svi vanjski uzroci

Dobno-standardizirane stope smrtnosti od kroničnih bolesti jetre i ciroze za ukupnu dob su u blagom porastu, posebno kod muškog spola, a stope za muški spol su do šest puta veće od stopa za ženski spol.

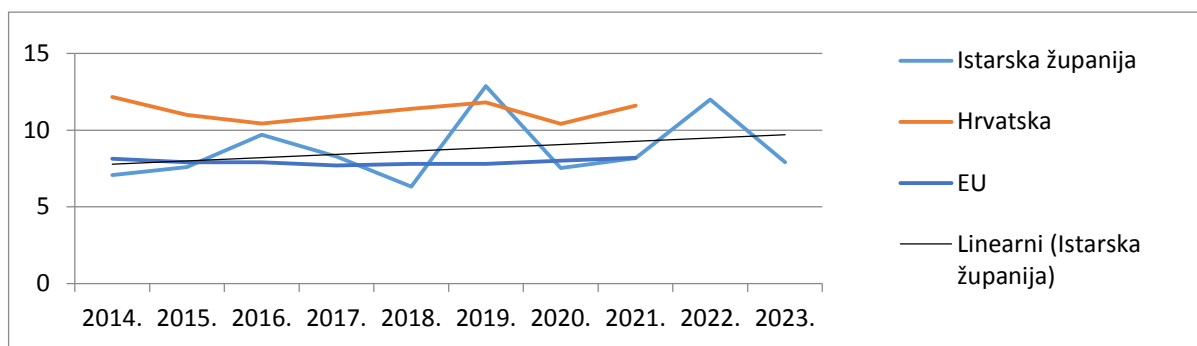

Slika 2 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od kronične bolesti jetre i ciroze po spolu, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

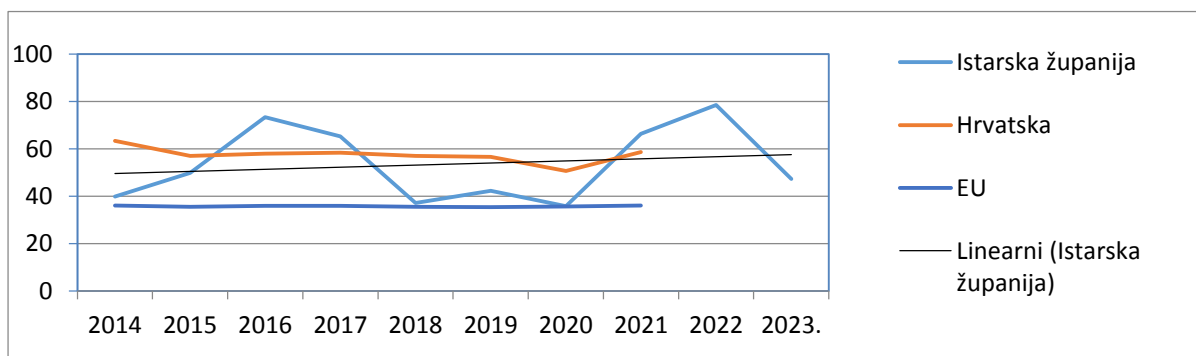
Dobno-standardizirane stope smrtnosti od kronične bolesti jetre i ciroze za ukupnu dob i za dob do 64 g. niže su od stopa RH i veće od EU, dok su za dob 65 i više g. slične RH, a više od EU.

Slika 3 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti kronične bolesti jetre i ciroze*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)
 *K70, K73, K74

Slika 4 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti kronične bolesti jetre i ciroze, na 100.000 stanovnika (0- 64 godine)

Slika 5 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od kronične bolesti jetre i ciroze*, na 100.000 stanovnika (65 i više g.)
 *K70, K73, K74